

NYE INDSATSER TIL AT FOREBYGGE SPIRITUS- OG NARKOKØRSEL

- OG HJÆLPE FLERE BORGERE MED RUSMIDDELPROBLEMER I BEHANDLING

Med støtte fra

TrygFonden

CENTER FOR RUSMIDDEFORSKNING
PSYKOLOGISK INSTITUT
AARHUS UNIVERSITET

DEN NATIONALE ALKOHOLKONFERENCE
04 APRIL 2022

LEKTOR KRISTINE RØMER THOMSEN
ADJUNKT LOTTE VALLENTIN-HOLBECH

PROJEKTGRUPPE, CRF, AU

Adjunkt Lotte Vallentin-Holbech

Videnskabelig assistent Sidsel Schrøder

Psykologistuderende Lisa Kruse

Psykologistuderende Eskil Walther Hansen

Professor Mads Uffe Pedersen

Lektor Kristine Rømer Thomsen

EKSPERT FØLGEGRUPPE

Bjørn Olsson, Rådet for Sikker Trafik

Pernille Ehlers, Rådet for Sikker Trafik

Lise Heiner Schmidt, Rådet for Sikker Trafik

Birgit Hellner, Bornholms Politi

Tove Hels, Rigspolitiet

Bjarne Elholm, Alkohol og Samfund

Isabella Øllgaard, Alkohol og Samfund

Formål med pilotprojektet

Undersøge om det er muligt, at hjælpe flere borgere med alkoholproblemer, ved at integrere nye indsatser i politiets og kommunernes arbejde med spirituskørsel og alkoholbehandling.

- Efter ønske fra deltagende politikredse har vi **udvidet fokus til både spiritus- og narkokørsel.**

Fokus på om indsatserne kan integreres, om de fungerer efter hensigten, samt hvilke faktorer, der faciliterer eller udfordrer implementeringen.

Behov for nye indsatser til at forebygge spiritus- og narkokørsel

Hver femte-sjette trafikdræbte i Danmark mister livet i en spiritusulykke (Vejdirektoratets ulykkesstatistik 2016-2020).

I ca. hver fjerde dødsulykke i trafikken er mindst en af trafikanterne påvirkede af spiritus, narkotika eller medicin (Vejdirektoratet, årsrapport, 2011-2020).

Mange gengangere: 17% af dem der fik en dom for spirituskørsel i 2008, fik mindst én dom mere herfor inden for 5 år (Møller et al., 2015).

Efter mange år med nedgang i antallet af personer, der kom alvorligt til skade i spiritusulykker, er kurven fladet ud (Vejdirektoratet).

➤ **Politiet efterspørger derfor nye indsatser til at forebygge spiritus- og narkokørsel.**

Behov for nye indsatser til at forebygge spiritus- og narkokørsel

Ulykkesstatistikker fra DK viser, at en stor andel af dem, der tages for spirituskørsel, tages i dagstimerne og har en promille over 1.2.

- Indikerer at der kan ligge alvorlige alkoholproblemer bag.

Nuværende indsatser - fx sanktioner, politikontroller, anmeldelser, ANT-kursus - har ikke fokus på evt. bagvedliggende rusmiddelproblemer.

Brug for nye indsatser, som tager højde for, at der kan ligge alvorlige rusmiddelproblemer bag sigtelserne.

Behov for at hjælpe flere med rusmiddel problemer i behandling - tidligere

Kun ca. 12% med alkoholafhængighed modtager offentligt finansieret alkoholbehandling (Sundhedsstyrelsen, 2019).

Overforbrug i gennemsnit 11 år inden borgere starter i behandling (Sundhedsstyrelsen, 2015).

Politiet har berøring med mange af de borgere, som har rusmiddelproblemer, og kan hjælpe med at henvise til behandling.

Politiets autoritet og situationen (fx sigtelse) kan evt. øge erkendelse af rusmiddelproblem og motivation til at tage imod hjælp?

➤ **Stort potentiale i at etablere mere samarbejde mellem politi og kommunal rusmiddelbehandling.**

Pilot-afprøvning af tre nye indsatser

Borgertips ("Bornholmer-modellen"): Pba. screening af borgertips, udvælges relevante borgere. En lokalbetjent opsøger borgeren på bopælen og opfordrer vedkommende til at give samtykke til, at blive kontaktet af en rusmiddelrådgiver. Udviklet af betjent på Bornholm, videreføres af Birgit Hellner.

Sigtede: Ifbm sigtelsen opfordrer en betjent borgeren til at give samtykke til, at blive kontaktet af en rusmiddelrådgiver. Modellen er baseret på en svensk model. Implementeret i alle politikredse i Sverige siden 2003.

Recidivister: Personer, der er sigtet for kørsel i påvirket tilstand mindst én gang inden for de seneste 90 dage samt mindst to gange inden for de seneste fem år, får som ved Borgertips besøg af en lokalbetjent. Ønske fra Nordjyllands Politi.

Deltagende politikredse

Nordjyllands politi og alle 9 kommuner

- Sigtede (§53 og §54). Det Kriminalpræventive Sekretariat.

Midt- og Vestjyllands politi og alle 11 kommuner

- Sigtede (§53 og §54). Færdselsafdelingen.

Nordsjællands politi og 5 kommuner

- Kombination af Borgertips og Recidivist-liste (§53 og §54, primært telefonisk). Forebyggelses- og Nærhedscenter.

Sydsjælland og Lolland-Falsters politi og 2 kommuner

- Sigtede + Borgertips (§53 og §54). Forebyggelsessekretariatet.

Dataindsamling: marts 2021 til februar 2022 (SJ-LF kun 6 mdr.)

Dataindsamling

Kvantitative data

- Politi: Registreringer af antal sigtede og kontaktede borgere pba. §53, §54, antal ”nej tak” og antal samtykker der sendes videre til det kommunale rusmiddelcenter.
- Rusmiddelcentre: Anonyme indtastninger i en database, om de borgere der kontaktes af det kommunale rusmiddelcenter.

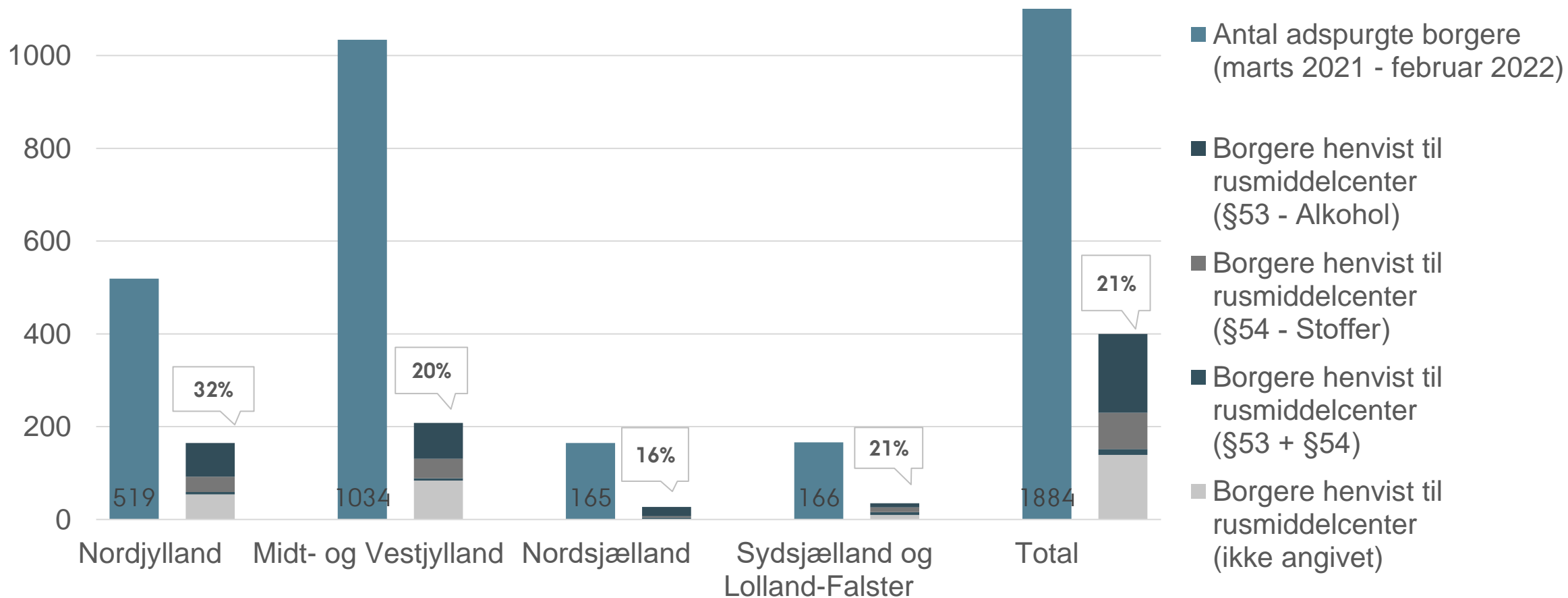
Kvalitative interviews

- Politi (ledelse, betjente), rusmiddelcentre (ledelse, behandlere), og borgere.
- Fokus på hvordan de involverede tager imod og oplever indsatserne, og hvilke faktorer der hindrer eller understøtter implementering af indsatserne.

Erfaringer opsamlet på fællesmøder og løbende opfølgninger.

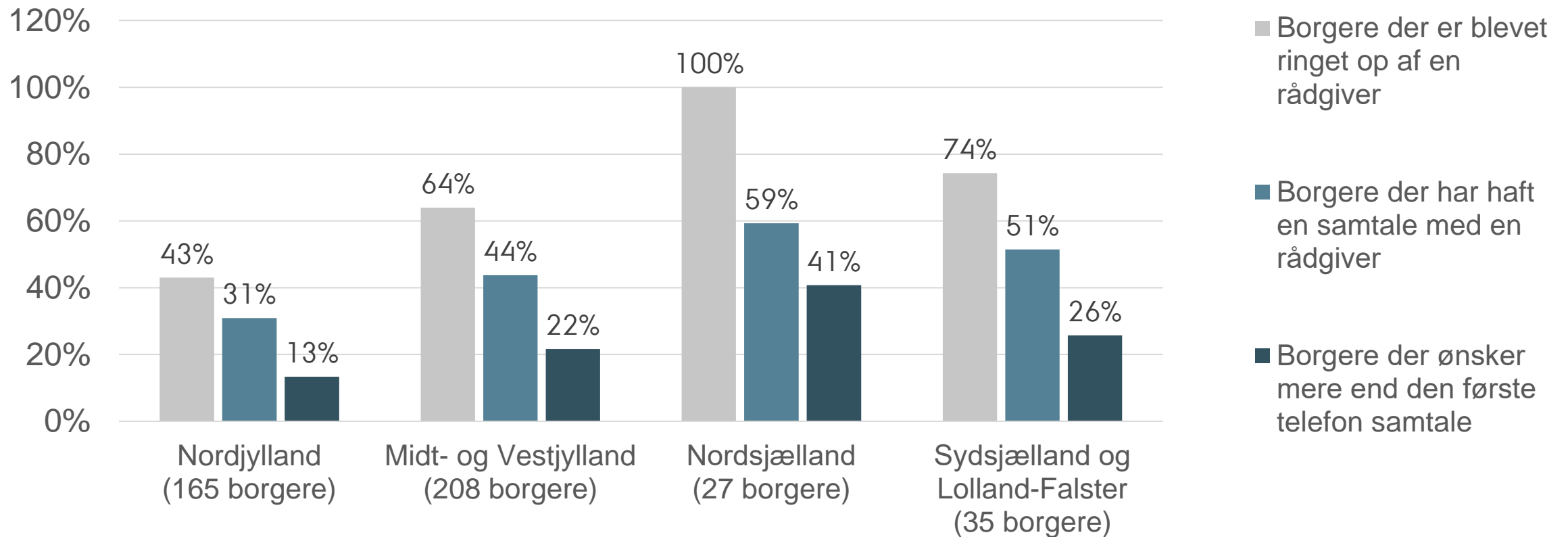
Data fra politiet

Antal adspurgte borgere og videresendte samtykker

Foreløbige data fra rusmiddelcentrene

Procentdel af de borgere der er henvist til rusmiddelcentrene i hver kreds

Kvalitative interviews

Typer af interviews	Planlagte	Gennemførte
Politiledelse/administrativt niveau	6 personer	8 personer
Betjente ”på gaden”	6 personer	6 personer
Rusmiddelcentre, ledelsesniveau	3 personer	4 personer
Rusmiddelcentre, behandlerniveau	3 personer	3 personer
Borgere	6 personer	2 personer

Erfaringer fra ledelsen ved politiet: Hvad fungerer godt?

- Projektet giver god mening – også for langt de fleste af betjentene.
- Let at implementere, meget enkle procedurer (samtykke sammen med blodprøverne, sendes videre).
- At indsatserne implementeres i alle kommuner i kredsen.
- Forskerne var lydhør ift. implementering og forskningsdesign, godt samarbejde.
- Inddragelse: Betjentene ville gerne have narkokørsel med, hvilket blev imødekommet.

Erfaringer fra betjentene: Hvad fungerer godt?

- Projektet giver mening (at tilbyde hjælp), trætte af at stoppe de samme igen og igen.
- Meget enkle procedurer, let at huske fordi samtykket ligger sammen med blodprøvesættet.
- Borgerne tager godt imod det, fordi man møder dem med en håndsrækning på et tidspunkt, hvor de er sårbare.
- En tilgang hvor man tager kasketten af og møder billisten menneske til menneske.
- Fungerer bedre hvis man forklarer borgeren mere om hvad det går ud på, og at man tager det strafferetslige først.
- Motiverende at høre om andre betjentes positive erfaringer.

Erfaringer fra ledelsen ved politiet: Hvad udfordrer?

Sigtede modellen

- Stor geografisk spredning vanskeliggør kommunikation til betjentene i kredsen.
- Udfylde 'nej tak til samtykke': giver ikke mening i praksis for betjentene, modstand på at det kun har forskningsværdi.

Borgertips modellen

- Meget tidskrævende med hjemmebesøg i et stort geografisk område.
- Brug for kommunikation til borgene for at få de fornødne tips.
- (bl.a.) pga. COVID-19 er hjemmebesøg konverteret til telefonopkald.
- Behov for at se på screeningen, vælge de relevante ud.

Erfaringer fra betjentene: Hvad udfordrer?

Sigtede modellen

- Troede projektet var stoppet, fordi der ikke lå samtykker ved blodprøvesættene.
- Hvorvidt man som ny betjent hører om projektet, afhænger meget af ens makker.

Borgertips

- Ikke alle betjente har det godt med hjemmebesøg (barrierer).

Alle

- Har ikke har været super godt klædt på til opgaven. Ønsker viden om rusmiddelcentrene og de tilbud de har, samt forslag til hvordan man bedst spørger.

Erfaringer fra rusmiddelcentrene: Hvad fungerer godt?

- Projektet giver mening, mulighed for at nå borgere der ellers ikke var kommet, eller nå dem tidligere.
- Udover dem der ønsker samtale, oplever de, at der sås nogle vigtige frø, der kan føre til at borgerne henvender sig på et senere tidspunkt.
- Mange af borgerne kender ikke til rusmiddelcentrets tilbud, og er glade for at få en håndsrækning, da de har følt sig flove over at spørge om hjælp, eller ikke har vidst hvem de skulle henvende sig til.
- Nogle borgere er eller har tidligere været indskrevet og her kan indsatsen gøre, at de genoptager behandlingen.

Erfaringer fra rusmiddelcentrene: Hvad udfordrer?

- Der er ikke så mange henvendelser, som man havde håbet.
- Når der ikke er så meget volume, kan det være svært at huske, at indtaste i dataprogrammet fra CRF.
- Mange borgere siger nej tak eller tager ikke telefonen, når de bliver ringet op. Men får alligevel ofte en god snak med de borgere, der ikke ønsker en videre samtale. Ingen er blevet irriteret over opringningen.
- Efterspørger flere fysiske fællesmøder.

Hvordan opleves samtalen med betjentene?

Ung kvinde, narkokørsel

”de gjorde det egentlig på en meget fin måde, altså de spurgte mig jo bare om jeg havde lyst til og, og deltage i det (...) det var noget der var helt frivilligt. Så sagde jeg, det ville jeg faktisk godt, for at få, fordi det var som sagt et problem der havde stået på et stykke tid, og det var noget jeg godt ville tage og gøre noget ved”.

Ældre mand, spirituskørsel

”(...) man skal jo selv indrømme, at man har brug for hjælp. Altså, det er egentlig det første skridt (...). Det er faktisk den måde de serverede det på, at – jamen vi snakkede lidt frem og tilbage om hvordan og hvorledes, og alt det der. Men altså, den måde de serverede det på, det er egentlig, det var fandme egentlig godt, for mig.”

Hvordan opleves samtalen med betjentene?

Ung kvinde, narkokørsel

”Jeg tænker det ville være rart hvis politiet måske kunne forklare lidt mere om hvad rusmiddelcentret går ind og gør, når man sidder der. Det er bare en meget kort, kort spørgsmål omkring ”er det noget du har lyst til?”, og jeg tror de fleste de vil sige nej med det samme, fordi de ikke rigtig ved hvad de går ind til. Så at de måske kunne forklare lidt mere om hvad det er rusmiddelcentret de tilbyder, det tror jeg virkelig vil være en god idé at tage med.”

Hvordan opleves kontakten med rådgiverne?

Ældre mand, spirituskørsel

”Jeg gik egentlig og ventede på at hun ringede. Og der går jo, der går jo lige en periode fra man (...) besøgte politiet, eller besøgte, blevet anholdt. Og så til jeg hører fra hende. (...) Hvis hun ikke havde ringet mig op, så var jeg ikke kommet afsted. Det var jeg ikke. Så det, det er lidt vigtigt at der – at isen bliver brudt, fra den side af. Fra hendes side af. For jeg ringer ikke til hende.”

Ung kvinde, narkokørsel

”Og det overrasker mig meget, fordi jeg troede meget det ville blive sådan noget med hvor man blev set sådan lidt ned på eller, jeg havde haft mine fordomme omkring det. Og så at man kommer ned, og det er så god en oplevelse, det gør bare noget ved en, altså, jeg har lyst til at komme igen, og jeg har lyst til at fortsætte mit forløb dernede. Jeg synes det er rigtig, rigtig godt.”

Udviklingspunkter

Hvordan sikrer vi, at alle sigtede borgere får tilbuddet?

- Ledere på lokalstationer spiller vigtig rolle ift. kommunikation til betjente.
- Fokus på at motivere betjente og klæde dem bedre på til opgaven.
- Optimalt med medarbejder der kan følge op på sagerne, som ved SJ-LF.

Hvordan motiverer vi flere borgere til at tage imod tilbuddet?

- Fokus på at klæde betjentene bedre på, gerne via rådgiverne og Birgit Hellner: fx forslag på samtykke, workshops om samtaleteknikker/den gode samtale, besøg af rådgivere, der fortæller om tilbud, e-learning til nye betjente.

Hvordan sikrer vi, at alle rådgivere får tastet alle data ind?

- Behov for flere fysiske møder og mere inddragelse, så alle tager ejerskab, og tættere opfølgning fra CRF.

Foreløbige anbefalinger

Vigtigt med tæt samarbejde mellem politi og behandling (og CRF), fx:

- Politiet holder regelmæssige online møder med rusmiddelcentrene som NS.
- Besøg af behandler på lokalstationerne: Øge viden om behandlingstilbud.
- Klæde betjentene bedre på til den gode samtale (videns løft): workshops, e-learning.
- Modeller for vidensdeling internt (fx mellem betjente) og på tværs af aktører.
- Dele gode historier med betjentene: motiverende at vide, at indsatsen batter.
- Større inddragelse af rusmiddelcentrene i projekt og dataindsamling, så alle føler sig som en del af projektet.

Vigtigt at der afsættes tid ved politiet til opfølgning og motiverende arbejde

- Fx som NS-LF (alle sigtede spurgt, ca. 50% af betjentene har fået påmindelse).

De fire politikredse har valgt at fortsætte med indsatserne, og med endnu flere kommuner

**Thank
you!**

Rapport forventes klar August 2022

Forhåbentlig også mere funding...

De deltagende borgere. De deltagende rusmiddelcentre fra 27 kommuner.

Nordjyllands politi: Preben Bang Klitgaard, Jeanette Storm Nielsen.

Midt og Vestjyllands politi: Jørgen Christensen, Luna Viborg Willadsen.

Nordsjællands politi: Brian Stybe Grayston, Poul Erik LehmannThomsen.

Sydsjælland og Lolland-Falsters politi: Anette Brix, Kirstine Borch Klukan.

Følgegruppen: Bjørn Olsson, Pernille Ehlers og Lise Heiner Schmidt (Rådet for Sikker Trafik), Birgit Hellner (Bornholms politi), Tove Hels (Rigspolitiet), Bjarne Elholm og Isabella Øllgaard (Alkohol og Samfund).